

PAKT ONDERWIJSSECTOR ROL OP IN DE GEWENSTE TRANSITIE NAAR DUURZAME LANDBOUW?

Het schooljaar 2019/2020 loopt alweer bijna ten einde. Tijd om de balans op te maken: wat hebben de opleidingen voor de biologische landbouw opgeleverd, en wat zijn de plannen voor volgend schooljaar?

TEKST UDO TEUNIS | FOTO ARJEN VAN BUUREN

Algemeen is het beeld: niets is gegaan zoals voorzien. De coronacrisis heeft ook in het onderwijs alles op zijn kop gezet. De scholen leveren een bewonderenswaardige inspanning om het onderwijs in heel korte tijd totaal anders te organiseren, met veel lessen op afstand en digitaal ontsloten lesmateriaal. Onder meer Groen Kennisnet ontsluit een groot aanbod digitaal materiaal voor het agrarisch onderwijs, dat nu goed van pas komt. Daar is ook de wiki Biologische bedrijfsvoering te vinden, die Bionext ontwikkelt voor een verdieping op de biologische landbouw (Zie: <https://wiki.groenkennisnet.nl/display/BB>). Toch kan niet alles digitaal en op afstand zoals stages en contactmomenten voor examens. Dat vergt veel veerkracht en improvisatie, en soms uitstel als er echt contact nodig is.

Biologisch in het MBO en HBO. Naast de complete opleiding voor de biologisch-dynamische landbouw van Warmonderhof (Aeres MBO Dronten) boden drie groene MBO-scholen (AOC) het keuzedeel (keuzevak) 'Biologische bedrijfsvoering' aan. Dat gaf deelnemers van de opleidingen Vee en Teelt (niveau 3-4) de mogelijkheid zich voor te bereiden op werken in de biologische sector.

AOC Terra is in Meppel startte met 22 deelnemers. Marie-José Hooch Antink, zelf melkveehouder en docent-in-opleiding, is daar in het diepe gesprongen. Voor haar nieuw, en voor de leerlingen ook. Dat heeft van de docent en de leerlingen de nodige creativiteit gevraagd. Een deel van de leerlingen bleek geen echte verwachting te hebben van dit keuzedeel, en was dus ook maar matig geïnteresseerd. Vooral de eerste- en tweedejaars leerlingen hadden nog onvoldoende basiskennis. Een deel van de leerlingen heeft de stof wel afgerond, een deel nog niet, en het examen is uitgesteld wegens de coronacrisis. Marie-José wil volgend

Studenten uit Dronten op werkbezoek bij boerderij Velhorst

schooljaar zeker verder met het keuzedeel. Het is belangrijk dat leerlingen dan wel vooraf een weloverwogen keuze maken en zichzelf een doel stellen. Dat bevordert de motivatie en een groeiende interesse voor deze wijze van agrarische bedrijfsvoering.

AOC Clusius college en AOC Nordwin in respectievelijk Alkmaar en Leeuwarden boden het keuzedeel nu voor de tweede keer aan, en dat maakte verschil: zij werken met een kleine, goed gemotiveerde, groep deelnemers.

In Alkmaar werkte bio-veehouder en docent Raymond Zijp met zeven enthousiaste leerlingen. Voor hem

Groen Kennisnet ontsluit een groot aanbod digitaal materiaal voor het agrarisch onderwijs.

foto Ekoland

nieuw. Hij heeft het aangepakt door met de leerlingen zoveel mogelijk 'de boer op' te gaan, en zo theorie en praktijk te verbinden. Drie leerlingen zijn al geslaagd, de anderen volgen, maar wel op een aangepaste manier. Volgend schooljaar wil Raymond verder met het keuzedeel, maar open dagen en werving van leerlingen zijn uitgesteld.

In Leeuwarden heeft Durk Oosterhof, BD-melkveehouder en docent (zie ook de bedrijf-in-beeld reportage in deze Ekoland, red.) het keuzedeel voor de tweede keer gedaan, nu met tien deelnemers. Ook hier het beeld van gemotiveerde leerlingen die hier bewust voor kozen. Alle leerlingen hebben de stof afgerond, maar het is nog onduidelijk hoe het examen gaat worden afgenomen.

Ook in het het groen HBO wordt de opleiding voor de biologische sector opgepakt. Binnen Aeres HBO Dronten is BD-boer en docent Arjen van Buuren aan de slag gegaan met 22 studenten in de minor 'Biologische landbouw', een enthousiaste en gemengde (akkerbouw en veeteelt) groep. De lessen worden nu waar mogelijk op afstand voortgezet, de tentamens zijn uitgesteld naar het volgend schooljaar. Volgend schooljaar wil Arjen hiermee doorgaan. HBO Dronten ontwikkelt daarnaast een doorlopende leerlijn Biologisch die binnen de modules van de bestaande opleidingen wordt geïntegreerd. Zo maken alle studenten kennis met de biologische landbouw, precies waar Bionext steeds voor heeft gepleit.

In Leeuwarden werkte Van Hall Larenstein docent Ali-Jetske Hoogland met zes studenten in de AD Biologische melkveehouderij. De tweedejaars ronden binnenkort af met een praktijkopdracht. Ook hier is het zoeken naar digitale alternatieven voor de praktijklessen. Er is al belangstelling voor het volgende studiejaar.

'De lessen worden nu waar mogelijk op afstand voortgezet, tentamens zijn uitgesteld naar het volgend schooljaar.'

Een nieuw initiatief komt uit Brabant. Daar verkent Lyanne Veldboer, directeur Helicon MBO Boxtel, de mogelijkheden om aan de slag te gaan met het keuzedeel en misschien ook met een complete opleiding 'Vee' die wordt toegespitst op de biologische veehouderij. De grote transities waarvoor de landbouw juist in Brabant staat, geven alle reden om dit juist nu op te pakken: de tijd is er rijp voor. Een prachtig initiatief. Tot nu toe krijgt het appel op het groen onderwijs voor meer opleidingsmogelijkheden voor de biologische sector het minste respons in het zuidelijk landsdeel, maar daar komt nu verandering in. Bionext zal dit initiatief waar mogelijk ondersteunen.

De wiki Biologische bedrijfsvoering (on-line op Groen Kennisnet) wordt behoorlijk gebruikt. De drie AOC's gebruiken de wiki als ondersteunende lesstof naast de opdrachten in de lesmodule van Brainstud, die speciaal voor dit keuzedeel is ontwikkeld. HBO Dronten doet het anders: daar is de wiki gebruikt voor nascholing van docenten die meer met biologisch in hun lessen willen doen. De wiki wordt ook door andere scholen gebruikt, zelfs in het buitenland, waaronder Suriname. Ook wie al in de bio-landbouw werkt, of zich daarop oriënteert, kan de wiki inkijken en er gebruik van maken.

Komende periode wordt de wiki verder afgerond, zodat deze compleet beschikbaar is vóór het volgend schooljaar. Daarmee is hij niet uit-ontwikkeld. Nieuwe ontwikkelingen in de biologische landbouw en in de keten zullen steeds hun plekje moeten krijgen in de lesstof: die moet actueel blijven en de ontwikkelrichting waar we voor staan ondersteunen. Een nieuwe prioriteit als het sluiten van de kringlopen in de biologische sector (naar 100 procent biologische mest) en de ontwikkeling van strokenteelt en mengteelten krijgen alle aandacht. Ook is er nog veel verbetering mogelijk in de gebruiksfuncties voor het onderwijs op verschillende niveau. Bionext zal dit blijven ondersteunen, maar ook geleidelijk het stokje overgeven aan de scholen die ermee werken.

Belangrijkste is en blijft dat de lesstof goed blijft aansluiten op de praktijk en dat daarmee een nieuwe generatie bedrijfsopvolgers en medewerkers in de bio-sector goed wordt opgeleid. Feedback en inbreng vanuit de bedrijven blijft heel belangrijk. Heeft u commentaar, of suggesties voor aanvullingen, dan zijn die welkom! U kunt mailen naar teunis@bionext.nl. ■

Udo Teunis is projectmedewerker Onderwijs bij Bionext (teunis@bionext.nl)

wiki.groenkennisnet.nl